

PEDAGOGIK INNOVATSIYALAR VA AXLOQIY QADRIYATLAR SHAKLLANISHINING NAZARIY ASOSLARI

Abdumutalipova Gulshodaxon Nurbek qizi
Andijon Davlat Pedagogika Instituti
Maktrabgacha ta'lim kafedrası mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya

Ushbu maqolada pedagogik innovatsiyalar mohiyati, ularning ta'lim jarayonidagi ahamiyati hamda bolalarda axloqiy qadriyatlarni shakllantirishdagi o'rni tahlil qilinadi. Axloqiy tarbiyani rivojlantirishda zamonaviy interfaol metodlar, innovatsion yondashuvlar va pedagogik texnologiyalarning nazariy asoslari yoritilgan.

Kalit so'zlar: pedagogik innovatsiya, axloqiy qadriyat, interfaol metod, tarbiya, shaxs, yangicha yondashuv, ijtimoiy muhit.

Kirish

Bugungi kunda ta'lim tizimi jadal rivojlanayotgan jamiyatning eng muhim ijtimoiy institutlaridan biri sifatida insonning ma'naviy-axloqiy barkamolligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Shuning uchun ham pedagogik jarayonda innovatsion yondashuvlardan foydalanish, o'quvchi shaxsini har tomonlama rivojlantirish va unda axloqiy qadriyatlarni shakllantirish zamonaviy pedagogikaning dolzarb vazifalaridan biridir. Pedagogik innovatsiyalar — bu ta'lim jarayonini takomillashtirish, yangi pedagogik texnologiyalarni joriy etish va o'qitish samaradorligini oshirishga qaratilgan yangicha yondashuvlardir. Ayniqsa, ularning axloqiy tarbiya jarayonidagi o'rni bolada ijobiy dunyoqarash, odoq-axloq va ijtimoiy mas'uliyatni shakllantirishda beqiyos ahamiyatga ega.

Asosiy qism

1. Pedagogik innovatsiyalar tushunchasi va ularning ahamiyati

“Pedagogik innovatsiya” atamasi lotincha “innovatio” so‘zidan olingan bo‘lib, “yangilik kiritish” degan ma‘noni anglatadi. Pedagogik innovatsiyalar o‘qitish jarayonida ilg‘or tajribalarni qo‘llash, ta‘lim sifatini oshirish va tarbiyaviy faoliyatni samarali tashkil etishga xizmat qiladi.

Innovatsion yondashuvlar orasida quyidagilar muhim o‘rin tutadi:

- interfaol o‘qitish metodlari (rol o‘yinlari, “aqliy hujum”, “klaster”, “bahs-munozara”);
- axborot texnologiyalaridan foydalanish (multimedia, video-roliklar, onlayn ta‘lim platformalari);
- shaxsga yo‘naltirilgan ta‘lim;
- loyiha va muammoli o‘qitish usullari.

Mazkur yondashuvlar nafaqat bilim berish, balki o‘quvchilarda axloqiy va ma‘naviy qadriyatlarni shakllantirishda ham samarali vosita bo‘lib xizmat qiladi.

2. Axloqiy qadriyatlar shakllanishining nazariy asoslari

Axloqiy qadriyatlar — bu shaxsning ichki e‘tiqodi, xulq-atvori va ijtimoiy hayotdagi tutumini belgilovchi asosiy mezonlardir. Ular oila, maktab, jamiyat va madaniy muhit orqali shakllanadi. Pedagogik nuqtayi nazardan axloqiy tarbiya quyidagi tamoyillarga asoslanadi:

- **milliy va umuminsoniy qadriyatlarga tayanish;**
- **shaxsga hurmat bilan yondashish;**
- **amaliy faoliyat orqali tarbiyalash;**
- **ijodkorlik va mustaqil fikrlashni qo‘llab-quvvatlash.**

Bolalarda axloqiy qadriyatlarni shakllantirishda tarbiyachining shaxsiy namunasi, sinfdagi psixologik muhit va o‘qitish metodlarining uyg‘unligi katta ahamiyat kasb etadi.

3. Innovatsion yondashuvlar orqali axloqiy tarbiyani takomillashtirish

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar axloqiy tarbiya jarayonini interfaol, qiziqarli va samarali qiladi. Masalan:

- **Roli o‘yinlar** yordamida bolalar ijtimoiy vaziyatlarda to‘g‘ri xulq ko‘rsatishni o‘rganadilar;
- **“Aqliy hujum”** usuli orqali ularning axloqiy fikrlash qobiliyati rivojlanadi;
- **Multimedia vositalari** (videorolik, animatsiyalar) orqali axloqiy mavzularni chuqurroq idrok etish imkoniyati yaratiladi;
- **Loyiha metodi** yordamida o‘quvchilar mustaqil fikrlash, mas’uliyat va jamoada ishlash ko‘nikmalarini hosil qiladilar.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, pedagogik innovatsiyalar bolalarda axloqiy qadriyatlarni shakllantirish jarayonini yangi bosqichga olib chiqadi. Innovatsion yondashuvlar orqali ta’lim jarayoni faollashadi, o‘quvchilar o‘z fikrini erkin ifoda etish, mustaqil qaror qabul qilish, jamiyatda o‘z o‘rnini topish qobiliyatini rivojlantiradi. Shunday ekan, axloqiy tarbiya jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo‘llash zamon talabi hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. Karimov I.A. *Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch.* – Toshkent: Ma’naviyat, 2008.

3. То‘xtaxodjayeva M. *Pedagogik innovatsiyalar asoslari*. – Toshkent: O‘qituvchi, 2019.
4. Hasanboeva O., Mavlonova R. *Pedagogika*. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2018.
5. Zunnunov A. *Axloqiy tarbiya metodikasi*. – Toshkent: O‘zbekiston, 2021.